

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

902.6

"1958"

Szerző:

Cím:

Nyolc évtized a magyar régészeti tudomány szolgálatában

Ély

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Közp. nyor

8891

Egy magymúltú tudományos társulat rendkívüli közgyűlésen ünnepelte fennállásának 80. évfordulóját. A magyar régészeti művészettörténeti és éremtani társulat sok irányú tevékenységet fejtett ki fennállása óta és mindig hű iparkodott maradni eredeti célkitűzéseihez, mindig a tudományos munka és a népszerűsítő feladatok kettős szempontját tartva szem előtt, módszereit, eszközeit azonban a fejlődés szükségzerűségei szerint módosította.

A Kossuth Klubban tartott rendkívüli közgyűlésen Oroszlán Zoltán egyetemi tanár, a társulat alelnöke mondott ünnepi beszédet.

Bevezetőjében ismertette azokat a körülményeket, a Nemzeti Múzeum, majd ezt követően a Magyar Tudományos Akadémia megalakítását, amelyek következtében már a múlt század közepén időszerűvé vált egy olyan társulat létrehozása, amely összefogja és bizonyos fókig irányítja is a tudományos munkát.

A társulat megalakulásának a tulajdonképpeni lökést az 1876-ban Stockholmban rendezett archeológiai és embertani kongresszus adta, ahol a magyar kiküldött, Römer Flóris ősrégészeti előadásai közfelfűnést keltettek a nemzetközi közönség előtt épp úgy, mint a nagyközönség körében. Egyre több tudós foglalkozott azzal a gondolatokkal, hogy a tudományok ápolását közösen kell művelniük. Nyári Jenő, Nyári Albert, Hampel József, Ballagi Aladár, Hunfalvi Pál, orvosok, természet- és társadalomtudó-

sok köre gyűlt össze, meghatározták a társulat célját, feladatát és munkakörét. 1878-ban került arra sor, hogy a Nemzeti Múzeum főigazgatói lakásában 40 tag jelenlétében a társulat megtarthatta alakuló ülését. A társulat első elnökének Pulszky Ferencet választották, az emigrációból visszatért kiváló tudóst.

A társulat alapszabálya elsősorban az őstörténelemnek és az embertannak művelését, kifejtését és a hazai közönség körében való megkedveltetését jelöli meg céljának. Kimondja az alapszabály, hogy a társulat munkakörébe tartozik a római, középkori és a magyar régészet is, melyeknek működését párhuzamosan indítja meg. A társulat fő célját rendszeres ásatások, nyilvános gyűlések tartása, szakdolgozatok felolvasása, azoknak kiadása és hazai gyűjtők és szakkedvelők egyesülése által igyekszik megvalósítani. Oroszlán Zoltán professzor a társulat történetében három korszakot különböztet meg. Az első korszak az első világháború végével zárult le és nagy eredményeket mondhat magának mind a tudományos munka területén, mind a népszerűsítésben. Előadások százain ismertették a tudományos kutatás legújabb eredményeit, a társulat anyagi támogatást nyújtott hivatásos és magánkutatók munkájához. A társulat lelke, mozgatója Pulszky Ferenc volt, aki fáradság nélkül munkálkodott a társulat érdekében, a taglétszám már az első év végén négyszázra emelkedik és mint Oroszlán Zoltán megjegyezte,

a tagdíjvetési morál nagy volt. A társulat munkaköre egyre szélesebbé válik, a régészeti feltáráson kívül barlangkutató expedíciókat szerveznek, maguk köré vonják a magánygyűjtőket, előadásokon ismertetik a külföldi múzeumok régiségeit és főleg a külföldre kerülő magyar műtárgyakat tartják számon. Folyóiratuk, az *Archeológiai Értesítő* frissen reagál az eseményekre és megteremti olvasóközönséget. A társulat életében országos feltűnést keltő ünnepi eseményt jelentett, hogy Kossuth Lajost is az alakító tagok közé választották.

Pulszky Ferenc halála után a társulat életében bizonyos ellanyhulás áll be. Az *Archeológiai Értesítő* azonban külföldön egyaránt elismert és méltányolt folyóirat lett.

A régészeti társulat második korszaka a két világháború közötti időre esett. Gyéren csöppentek az állami segíélyek, anyagi támogatásért sokat kellett kilincselniük a társulat vezető tagjainak. Válságba került ekkor az *Archeológiai Értesítő* megjelenése is, amely egyébként is elvesztette az eseményekre gyorsan reagáló értesítő jellegét.

Kuzsinszky Bálint, a nagy tudású archeológus és Gerevich Tibor, a művészettörténet európai nevű professzora adott akkoriban friss lendületet a társulat életének. Az üléseket rendszeresen megtartották és lehetőséget adtak fiatal tudósoknak, hogy tudományos munkájukról a társulatban számoljanak be. Erre a kor-

szakra esik a vidéki kirándulások megkezdése, amely azóta is hagyománya a társulatnak. 1920-ban döntöttek úgy, hogy a társulat címébe fölveszi a művészettörténetet és az éremtant is. 1941-ben Gerevich Tibor indítványára két emlékermet alapítottak fiatal mütörténészek és régészek munkájának jutalmazására. (Ezeket az

érmeket osztották ki most is, a 80. évforduló jubileumi közgyűlésén. A társulat Kuzsinszky-érmét Holl Imre kapta, a Pasteiner-érmét Rózsa György.)

1944-ben a hitleri seregek magyarországi megszállásakor a társulat megszüntette működését, mert a megszállás tényét nem tartották összeférhetőnek a tudomány szabadságával. A felszabadulás után újból megindították működésüket és 1951-ben, a módosított alapszabályzat szerint, a nagy hagyományok szellemében, a népszerűsítési feladatokat még szélesebb körre terjesztették ki. Az állam anyagi támogatásával a múltnál jóval kedvezőbb körülmények között folytatja működését a 80 esztendő, értékes tevékenységű társulat. Folyóiratuk évente két kötetben számol be a legújabb tudományos munka eredményeiről, és tűz újabb feladatokat a magyar régészet és régészek elé.